

1982 JAN 3 0'

244

Téténye Budának

„Szétszórt házakból álló, utca nélküli hegyközség”, „szőlőhegy, szerteséjjel csinos présházakkal”, „domborzatos talajon kiterjedt nagyváros” – egy bizonyos Galgóczy Károly, a hajdani Kistétény történetének feldolgozója a múlt század hetvenes éveiben ilyesféleképp jellemezte azt a főváros környéki vidéket, amely a mai Budafoktól délre, a Duna jobb partján terül el, és amely 1950-től Budapest XXII. kerületéhez tartozik.

„Noha” ez a Kistétényből lett Budatétény – régies hangzású nevén: Téténye Budának – alig néhány megállónyira esik a Móríc Zsigmond körtétől, mégis afféle felfedezetlen település: még a legelkesőbb országjárók sem igen ismerik. Kár, hiszen látványa máig mutatós, históriája meg egyenesen regénybe kívánczokzik.

Hogy a legérdekesebbel kezdjük, e városrész Jókai utcájának 52. szám alatti házában egy titokzatos pince van. Pince? Egy nagyobbacska boltíves kápolna, ahol II. József, a kalapos király idején a szabadkőművesek találkoztak. A bejárati ajtó mögött – amelynek tetején egy összefonódó kezű ábrázoló dombormű díszlik, rajta e német nyelvű jelszóval „Es Lebe die Freundschaft”, azaz „Éljen a barátság” – az egykor Bécsben szolgáló testőr, később udvari tanácsos Szentgyörgyi Horváth Zsigmond vezetésével tartották meg összejöveteleiket a szabadkőművesek budai páholyának tagjai. A látogató bizony megborzong, ha a kis helyiség kagyló alakú fali fülkét, a szenteltviztartó köedényeket meg a copf stílusú kővázakat látja, s közben odaképzeli azokat a férfiakat, akik e titkos szervezet tagjaiként ott szótték, fonták különös terveiket.

A Jókai utcától nem messze van a Bajcsy-Zsilinszky utca, ahol meg egy jókora – egykor iskolának is használt – épület hívja fel magára a figyelmet. Ez a múlt század elején épült villa a kiváló nyomdász és könyvkiadó, Heckenast Gusztáv nyaralója volt. Azé a Heckenasté, aki társával, Landerer Lajossal együtt hozzájárult ahhoz, hogy közös nyomdájukban kerüljön sajtó alá 1848. márci-

A kör alakú kápolna

us 15-én Petőfi Nemzeti dala és a Tizenkét pont.

Hogy ebben a házban miféle szerzőt és kiadót összehorogató egyezségek születtek, nem tudni, ám arról az egyházi épületről, amely megint csak néhány perces sétával érhető el, már bővebben van adat. A kis, kör alakú, barokk stílusú kápolnát jelen ismereteink szerint az 1780-as években építették, mégpedig a helybéli szőlősgazdák adományaiából. Amint azt egy 1817-es följegyzés említi, egykoron két harang is zengett a tornyában: az egyik 70, a másik 35 fontot nyomott. Budatéténynek ez a műemléki értékű ékessége, sajnos, megle-

hetősen rossz állapotban van; bizony találna munkát falain a kőműveskanal...

E kápolnától balra esik a Klauzál utca. Nevét kellő okkal kapta, hiszen nem messze tőle, az ún. Rövid-dűlőben áll máig Klauzál Gábornak, a Batthyány-kormány földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterének a háza. A jeles államférfi 1850 után vett szőlőbirtokot Budatétényben, amely aztán az ocsúdó magyarság híres találkozóhelye lett. Nem kisebb személyiségek fordultak meg ott, mint például Deák Ferenc, aki – így a legenda – egy kősztal lyukacsos lapján vetette papírra újabb és újabb előterjesztése-

MŰVÉSZET

it. Ez a Klauzál-villa egyébként ma lakóház. Jelenlegi külseje nem valami mutatós, mert egyik volt gazdája, August József, a krisztinavárosi cukrász meglehetősen elcsúfította.

Klauzál egyik legjobb barátja, Korizmic László, a jeles mérnök, agrárpolitikus, közgazdász, akadémikus szintén a közelben lakott. Megannyi elfoglaltsága és tisztsége ellenére még a borászkodásban is jeleskedett: „Tétényi vörös” nevű borát több kiállítási érmmel tüntették ki.

És még egy mutatós látnivaló Budatétényben: a Josipovich-kúria! Hogy ki volt ez a Tétényben megtelepedett szerbes nevű illető? Nos, az Osztrák–Magyar Monarchia Budapestnek székülő kormányának tárca nélküli honvát-szlovén-dalmát minisztereként írta be a nevét a történelembe ez az igencsak befolyásos politikus, aki azért építtette a főváros küszöbén a kúriát, hogy legyen hol megpihennie, mielőtt szolgálati helyére ér.

Egy pincét – pontosabban föld alatti kápolnát – emlegetünk íbevezetőben, hadd zárjuk e rövid ismertetőt ismét csak a helység napfénytől elzárt nevezetességeinek számbavételével. Ezek a vájlatok egyrészt azért érdemelnek szót, mert egyikükben-másikukban források fakadnak, amelyek vize patkocskákká dúsulva tűnik el a mészkő repedései között; másrészt meg azért, mert immár jó ideje borászok helyett gombászok dolgoznak bennük. Igen, a hordók helyébe újabban gombatenyészetek kerültek, mégpedig azért, mert e telepes növények jól érzik magukat a párárs homályban. Több ezer tonna csiperkét szállít piacra onnan évente a Duna Tsz.